

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรตพิทยพยัต เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย มีดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบผลการเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบผลการเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวและกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดการให้ข้อสนเทศ

1.1.3 เพื่อเปรียบเทียบผลการเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการทดลองกับระยะติดตามผล

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนพรตพิทยพยัต เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำนวน 12 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 45 คน รวมประชากร 540 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนพรตพิทยพยัต เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำนวน 90 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 2 ห้องเรียน จากนั้นสุ่ม (Random Assignment) เข้ากลุ่มวิจัย คือกลุ่มทดลองจำนวน 45 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 45 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบวัดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “แบบสอบถามสิ่งที่ข้าพเจ้าทำ” ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

2) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวจำนวน 14 กิจกรรม ใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง 45 คน

3) ชุดการให้ข้อเสนอแนะเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียน เป็นกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคมสำหรับนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ประกอบด้วยกิจกรรมจำนวน 14 กิจกรรม ใช้กับนักเรียนกลุ่มควบคุม 45 คน

1.2.3 การรวบรวมข้อมูล

1) ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบวัดจิตสำนึกและความรับผิดชอบ ซึ่งมี 2 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน หรือแบบสอบถามภูมิหลังทางชีวสังคม มีจำนวน 3 ข้อ และ แบบวัดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน มีจำนวน 36 ข้อ โดยวัดองค์ประกอบย่อยจิตสำนึกและความรับผิดชอบของนักเรียน 6 ด้าน ตามนิยามปฏิบัติการของตัวแปร ลักษณะของข้อคำถามมีทั้งข้อความทางบวกและข้อความทางลบ

2) ดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนกับกลุ่มทดลอง เป็นเวลา 14 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที ส่วนกลุ่มควบคุมดำเนินการโดยใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะ เป็นเวลา 14 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที เช่นเดียวกัน ทั้งนี้การจัดกิจกรรมของทั้งสองกลุ่มเป็นไปในวันและเวลาเดียวกัน ในห้องที่มีขนาด สภาพแวดล้อมและบรรยากาศใกล้เคียงกัน อีกทั้งมีการสุ่มโดยการจับสลากสลับผู้ดำเนินกิจกรรมทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในปริมาณใกล้เคียงกัน

3) เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดจิตสำนึกและความรับผิดชอบ อีกครั้งหนึ่ง เป็นการทำ Posttest โดยใช้แบบวัดฯ เดียวกันกับที่ให้นักเรียนทำก่อนการทดลอง (Pretest) จากนั้นนำแบบวัดฯ มาตรวจให้คะแนน เก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ

4) ภายหลังจากทดลองเสร็จสิ้นเป็นระยะเวลา 1 เดือน ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบวัดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนอีกครั้ง เพื่อนำผลคะแนนที่ได้ไป

เปรียบเทียบความแตกต่างของจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนก่อนการทดลองกับระยะติดตามผล

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ และใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้
- 2) นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
- 3) วิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (Multivariate Analysis of Variance: MANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

1.3 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรตพิทยพยัต เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร มีผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

1.3.1 ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3.2 ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดการให้ข้อสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3.3 ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน เป็นระยะเวลา 1 เดือนนักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรตพิทยพยัต เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลการเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว 2) เปรียบเทียบผลการเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง

ที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวและกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดการให้ข้อสนเทศ และ 3) เปรียบเทียบผลการเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการทดลองกับระยะติดตามผล ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่านักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีคะแนนจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว นักเรียนกลุ่มทดลองยังมีพื้นฐานทางด้านจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนค่อนข้างน้อย เป็นผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อม ปัจจัยลักษณะบุคคล ปัจจัยภายในตัวนักเรียน และปัจจัยด้านนโยบายของทางโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนขาดความรู้และแรงกระตุ้นในเรื่องของจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน เช่น เมื่อเจอสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจ เมื่อประสบปัญหาระหว่างการเรียน เมื่อต้องแก้ไขปัญหาทางบ้าน ฯลฯ มีผลทำให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมและแก้ปัญหาในทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน ภายหลังได้รับการเรียนรู้จากการร่วมทำกิจกรรม ซึ่งนักเรียนได้ให้ความสนใจ และตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมแต่ละขั้นตอนตลอด 14 กิจกรรมเป็นอย่างดี มีความชื่นชอบ สนุกสนานกับกิจกรรมแนะแนวที่มีรูปแบบหลากหลาย จึงทำให้ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย กระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้มากยิ่งขึ้น จากการสังเกตพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจกับกิจกรรมแนะแนว นักเรียนชื่นชอบใบบางาน สื่อ และอุปกรณ์ต่าง ๆ เนื่องจากมีรูปแบบที่น่าสนใจ เนื้อหาของกิจกรรมแนะแนวเน้นการเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน ตลอดจนช่วยฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ของนักเรียนได้อย่างครอบคลุม นอกจากนี้ชุดกิจกรรมแนะแนวยังมีภาพประกอบการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเข้าใจกิจกรรมได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542: 15-16) มาตราที่ 24 ที่กล่าวว่า “การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้” ทั้งนี้พบชุดว่ากิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลายด้วยตนเอง การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม ซึ่ง

ชุดกิจกรรมแนะแนวมีขั้นตอนกิจกรรมตามที่ สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545: 48) กล่าวว่าไว้ว่า “ขั้นตอนของกิจกรรมแนะแนวที่จัดในชั้นเรียนควรประกอบด้วย ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นสรุป และขั้นประเมินผล” มุ่งให้ประสบการณ์ตรงกับนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองโดยใช้เทคนิค กรณีตัวอย่าง การอ้างอิงเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งผู้วิจัยนำมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างให้นักเรียนกลุ่มทดลองได้ ศึกษา ร่วมกันวิเคราะห์และอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น อีกทั้งการนำเอากรณีหลากหลายที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันมาจัดกิจกรรม ทำให้กิจกรรมที่ได้มีลักษณะใกล้เคียงกับความจริง ช่วยนักเรียนให้เกิดความเข้าใจเนื้อหายิ่งขึ้น ส่วนบทบาทสมมติ ผู้วิจัยใช้เหตุการณ์สมมติที่มีการกำหนดบทบาทให้นักเรียนได้แสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นหลัก ได้ใช้ความคิดวิเคราะห์ และเปรียบเทียบพฤติกรรมของตนเองกับพฤติกรรม การแสดง ทำให้บรรยากาศในการดำเนินกิจกรรมเต็มไปด้วยความราบรื่น สนุกสนาน น่าสนใจ เพราะเทคนิคเหล่านี้เอื้อให้นักเรียนได้แสดงออก และยังมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในกลุ่ม สมาชิก จึงมีความกระตือรือร้นอยากเข้าร่วมกิจกรรม มีความสนิทสนม คั่นเคย กล้าพูด กล้าถาม อีกทั้งได้ช่วยเหลือกันมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านการเรียน

ผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของกาญจนา จนาพิระกนิฐ์ (2550: 45-46) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวไตรสิกขา เพื่อพัฒนา ความกตัญญูทศเวทีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 จังหวัดเชียงราย พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวไตรสิกขา มีความกตัญญูทศเวทีที่สูงกว่า ก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวไตรสิกขา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ผลงานวิจัยของ วรฉัตร ไตรทิพย์ (2552: 64) ที่ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา พฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านถนน (ประสมทรัพย์ประชานุถ 1) จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่ากลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา พฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 อีกทั้งสอดคล้องกับ ปวีณา นิยมธรรม (2552: 79) ที่ศึกษาเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระแม่มาลี สาทร กรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็น ผู้นำมีพฤติกรรมการเป็นผู้นำสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็น ผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งเป็นเครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรมที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนา ป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ของผู้รับบริการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ตามขอบข่ายของงานแนะแนวด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม หากดำเนินการสร้างได้ตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือเพื่อการพัฒนาพฤติกรรมของผู้รับบริการ อีกทั้งต้องสอดคล้องกับเพศ วัย ระดับการศึกษาของผู้รับบริการด้วยแล้วนั้น ชุดกิจกรรมแนะแนวจะถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีประโยชน์

2.2 ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนจิตสำนึกและความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มควบคุม ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนในกลุ่มทดลองได้รับชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งเป็นเครื่องมือทางการแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยใช้เทคนิควิธีการต่างๆ เช่น เกม การอภิปราย กรณีตัวอย่าง ตลอดจนการใช้สื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับเนื้อหา ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้รับข้อมูลหลากหลาย ประกอบกับประสบการณ์เดิมที่นักเรียนมีอยู่ กระตุ้นให้พยายามค้นหาตัวตนโดยการสำรวจวิเคราะห์ตนเองทั้งในด้านอารมณ์ความรู้สึก บุคลิกภาพ ค่านิยม ความสนใจ รวมถึงทักษะที่มีอยู่ภายในตน ทำให้ได้รู้จักและเข้าใจตนเองได้ทอ่งแท่งขึ้น เหล่านี้ต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝนจึงจะส่งผลให้เกิดจิตสำนึกและความรับผิดชอบ ดังที่ Good (1973) กล่าวไว้ว่า “ความรับผิดชอบเป็นหน้าที่ที่บุคคลแต่ละคนครองอยู่ ซึ่งบุคคลจะรับไว้ว่าเป็นงานทั่วไปที่ได้รับมอบหมาย หรืองานในหน้าที่ที่จะต้องทำให้บรรลุความสำเร็จ ความถูกต้องมีประสิทธิภาพ และมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำอย่างเต็มความสามารถ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ขอมรับทั้งข้อผิดพลาดและความสำเร็จ สามารถเชื่อถือได้ในการปฏิบัติหน้าที่” และสอดคล้องกับ Browne (1958) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้ว่า “สามารถให้ความไว้วางใจได้ มีความริเริ่ม ไม่ทอดลอยต่ออุปสรรค ทำงานแข่งขัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความปรารถนาที่จะทำงานให้ดีกว่าเดิม” ผลการทดลองนี้พบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สามารถพัฒนาตนเองไปในทางที่ดีขึ้น แตกต่างกับนักเรียนกลุ่มควบคุมซึ่งใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะ ที่จัดกิจกรรมแนะแนวโดยการบรรยายเป็นหลัก เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านครูผู้สอนเป็นผู้บรรยาย เปิดโอกาสให้มีการซักถามเพียงเล็กน้อย มีเทคนิคขั้นตอน วิธีการไม่หลากหลายเท่ากลุ่มทดลอง แม้เวลาผ่านไปกลุ่มควบคุมยังคงไม่ได้รับการเรียนรู้เกี่ยวกับจิตสำนึกและความรับผิดชอบด้านการเรียนมากนัก ทำให้ขาดโอกาสในการศึกษา ค้นคว้า

สำรวจ วิเคราะห์ตนเองด้านต่าง ๆ ไม่ได้ประสบการณั้ดังเช่นกลุ่มทดลองจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้คะแนนจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่ำกว่า เมื่อเปรียบเทียบจึงพบว่า จิตสำนึกและความรับผิดชอบของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

จากการสังเกตของผู้วิจัย หลังจากทำการทดลองพบความแตกต่างของนักเรียนทั้งสองกลุ่มคือ กลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะโดยการบรรยายนั้น จะมีความกระตือรือร้นต่อการเรียนในระยะแรก แต่พอระยะต่อมานักเรียนจะมีความกระตือรือร้นลดลง แม้ว่าเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งก็ตาม ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน ที่พบว่าในระยะแรกนั้น นักเรียนบางคนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่แสดงพฤติกรรม แต่เมื่อได้สร้างความคุ้นเคยเป็นกันเองภายในกลุ่มโดยการกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจ กล้าแสดงออกและมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น อีกทั้งร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ เกิดบรรยากาศสนุกสนานนำไปสู่ความร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี แสดงให้เห็นว่าการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในกลุ่มทดลองทำให้นักเรียนมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อตนเองสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้ใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราตรี ประทุมพันธ์ (2551: 62) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองไร่ จังหวัดยโสธร พบว่าหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนักเรียนกลุ่มทดลองมีความขยันหมั่นเพียรสูงกว่าและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนดีขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการให้ข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ อูมาพร สงสุวรรณ (2551: 43) ที่ศึกษาเรื่องผลของชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจิตรลดา พบว่าภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนักเรียนกลุ่มทดลองมีความมีวินัยในตนเองดีขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับการให้ข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งงานวิจัยของ พรพิชญ์ วิริยากุลภัทร์ (2553: 110) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิจัยพบว่าภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกสาธารณะสูงขึ้นกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนเป็นเวลา 1 เดือน นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าในระยะติดตามผลนักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบสูงกว่าก่อนการทดลอง ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในการทำกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยครอบคลุมทั้งด้านองค์ความรู้และกระบวนการที่ส่งเสริม กระตุ้นนักเรียนกลุ่มทดลองให้รู้จักและเข้าใจตนเองตามความเป็นจริง ซึ่งประกอบด้วยการให้ข้อมูลความรู้ สร้างความเข้าใจ เพื่อเป็นแนวทางในปรับเปลี่ยนคุณลักษณะต่างๆ ที่ส่งผลต่อการมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อตนเอง ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิค วิธีการหลากหลาย เช่น เกม การอภิปราย เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง กระตุ้นให้มีความพยายามแก้ไขปัญหาดตามสภาพและความต้องการให้สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ในลักษณะของการร่วมกิจกรรมกลุ่ม อันจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาดตนเองดังที่ ของค์ทอดี้ และเบอร์ตัน (Youngue; Toddy; Burton, 1981: 369) กล่าวไว้ว่า “การสอนแบบให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง จะช่วยให้ผู้ศึกษาของนักเรียนเพิ่มได้มากกว่าวิธีสอนในชั้นเรียน” สามารถค้นหา สำรวจ และวิเคราะห์ตนเองจนรู้จักและเข้าใจตนเองได้อย่างลึกซึ้งในทุกๆ ด้าน จึงส่งผลให้นักเรียนกลุ่มทดลองเกิดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อตนเอง ซึ่งเป็นจิตสำนึกและความรับผิดชอบที่มีความคงทนจนถึงระยะติดตามผล แม้ระยะเวลาจะผ่านไปถึง 4 สัปดาห์ นั่นคือผลจากการได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเหมาะสม มีเทคนิควิธีการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้คะแนนจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองในระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการปรับพฤติกรรมปัญญานิยม (Cognitive Behavior Approach) ของดราเยน และ โกลเด้น Dryden and Golden (อ้างถึงใน ประทีป จินิจ 2540: 128) ที่กล่าวว่าในการเลือกใช้วิธีการพัฒนาที่กระบวนการทางปัญญา เป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงแล้วทำให้เกิดความคงทนของพฤติกรรมมากกว่าการพัฒนาที่พฤติกรรมโดยตรง เนื่องมาจากกระบวนการทางปัญญาที่ได้รับการปลูกฝังให้พัฒนาหรือเปลี่ยนไปในทางที่เหมาะสม จะเป็นสิ่งที่ควบคุมพฤติกรรมให้มีการกระทำตามกระบวนการทางปัญญาได้ดี จากผลการทดลองในระยะก่อนการทดลองนักเรียนที่ยังไม่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวขาดข้อมูลความรู้เกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึก บุคลิกภาพ ค่านิยม ความสนใจ ทักษะต่าง ๆ อีกทั้งประสบการณ์ที่ได้รับในการร่วมกิจกรรมแนะแนว เช่นการได้สำรวจและวิเคราะห์ตนเอง ทำให้คะแนนก่อนการทดลองต่ำกว่าระยะติดตามผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะรัตน์ ศรีสมบัติ (2533, บทคัดย่อ) ที่พบว่าชุดการแนะแนวสามารถพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยได้ และสามารถทำให้พฤติกรรมดังกล่าวยังคงอยู่หลังจากสิ้นสุดการทดลองแล้วจนถึงระยะติดตามผล และยังสอดคล้องกับ วรดา โกลโค (2545: 66) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมแนะแนวอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่าคะแนนความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมแนะแนว

อาชีพในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมยุรี วิสูตราศัย (2547: 73) ที่ศึกษาเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวมีการตระหนักรู้ในตนเองในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเหตุผลดังกล่าว จึงสรุปได้ว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความคงทนของพฤติกรรมด้านจิตสำนึกและความรับผิดชอบ หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน ในระยะติดตามผลเป็นเวลา 1 เดือน สูงกว่าก่อนการทดลอง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

3.1.1 การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว หากนักเรียนยังไม่กล้าออกในช่วงแรก ผู้สอนควรให้การช่วยเหลือโดยฝึกให้แสดงความคิดเห็นและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยการใช้คำถามที่ไม่ยาวและยากเกินไป ให้นักเรียนมีอิสระในการตอบ มีการชมเชย สนับสนุนให้โอกาสตอบคำถามโดยไม่วิพากษ์วิจารณ์ว่าถูกหรือผิด

3.1.2 ผู้สอนควรเน้นให้นักเรียนได้ดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการให้ครบทั้ง 4 ขั้นตอน เนื่องจากทุกขั้นตอนมีความสำคัญที่จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้สามารถยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนวิธีการนำเสนอได้ตลอดเวลา อีกทั้งควรมีการวัดและประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

3.1.3 นักแนะแนวที่จะนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนไปใช้นั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดควรมีการศึกษาคู่มือ วิธีการใช้ และรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมให้ชัดเจนและเข้าใจ รวมทั้งควรเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมก่อนการใช้ชุดกิจกรรม

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการนำสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในชุดกิจกรรม เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน โปรแกรมนำเสนอบทเรียน การ์ตูนแอนิเมชัน การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต วิดีโอซีดีที่เป็นสื่อการเรียนการสอนรูปแบบต่างๆ ฯลฯ ให้เหมาะสมกับลักษณะและสภาพของผู้เรียน

3.2.2 ควรมีการศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน เพื่อพัฒนาทักษะและเพิ่มพูนจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นต้น

3.2.3 ควรมีการพัฒนาเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมในลักษณะที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียน สามารถคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำประโยชน์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม เพื่อศึกษาความคงทนของจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนหลังจากเสร็จสิ้นการทดลองไปแล้วในระยะเวลาต่างๆ เช่น 3 เดือน 6 เดือน เป็นต้น

3.2.4 ควรมีการศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน โดยแยกออกเป็นองค์ประกอบในแต่ละสถานการณ์ แล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน

